

Kan compost veen als substr

Het gebruik van veensubstraat in met name de potplantenteelt staat onder druk. Daarom wordt gezocht naar veenvervangers. Compost van groen- of GFT-afval is een dergelijk alternatief. Maar is dat ook veilig te gebruiken in de professionele tuinbouw?

TEKST: GERRIT WEVER (PPO GLASTUINBOUW) EN HARRY STIJGER

Minder veen in potgrond

Door verschillende ontwikkelingen is een zoektocht naar veenvervangers op gang gekomen. Zo is er een EU-richtlijn in voorbereiding waarin staat dat compost een veenvervanger zou kunnen zijn. Daarnaast wil de biologische tuinbouw geen veenproducten gebruiken. Bovendien is in Engeland een trend naar planten 'peat-free' (niet op veen geteeld).

Engelse milieuorganisaties willen de veengebieden behoeden tegen afgraven, omdat zij veenwinning als milieuvriendelijk zien. De Engelse supermarktketens hebben zich achter dit initiatief geschaard en willen dat volgend jaar 40% van het veensubstraat in de producten is vervangen. Dit geldt ook voor de geïmporteerde potplanten uit Nederland. Potplantenleveranciers moeten in 2010 zelfs 90% van het veensubstraat vervangen hebben om te kunnen leveren. Dit hoge percentage is volgens de substraatindustrie onhaalbaar.

Redenen voldoende dus om te investeren in het bruikbaar maken van bijvoorbeeld compost.

Uniek ketenproject

PPO is in samenwerking met partijen uit de hele keten, zoals RHP (Stichting Regeling Handelspotgronden), VPN (Vereniging Potgrondhandelaren Nederland), Bloemenveiling FloraHolland, exporteur Intergreen en een groot aantal potplantentelers het unieke project 'New Growing Media' gestart. Met financiering van het Productschap Tuinbouw en alle deelnemers wordt gekeken naar reële alternatieven voor veen. Reëel wil zeggen dat de alternatieven als bijvoorbeeld kokos, compost, boomschors, perlite en

vezels niet alleen goed bruikbaar moeten zijn, maar ook in voldoende hoeveelheden beschikbaar zijn of komen.

Duidelijk is al wel dat geen enkel materiaal voor 100% het veen kan vervangen. De materialen moeten per toepassing bekeken worden.

De veenindustrie, vooral in de Scandinavische en Baltische landen, is uiteraard niet blij met die zoektocht naar veenvervangers. Zij zien de veenwinning niet als schadelijk voor het milieu en in de genoemde landen groeit volgens hen het veen volgens de berichten zelfs snel aan. Veen wordt daar zelfs gezien als milieuvriendelijke brandstof voor de groene-stroomproductie.

Goede controlesystemen

Afvalproducten zoals compost hebben de voorkeur bij het duurzaam ondernemen. Bij het beoordelen van substraten is het

van belang de hele cyclus van winning tot eindproduct in ogenschouw te nemen. Bij afgraving en het gebruik van veen komt veel CO₂ vrij in de atmosfeer. Met Kyoto in gedachte is een lokaal afvalproduct, zoals compost, het meest geschikt in verband met de geringe CO₂-emissie.

Gebruik van compost mag echter geen negatieve effecten hebben op de groei van de plant. Het is tenslotte een afvalproduct en dus moeilijker te controleren dan een product dat specifiek als substraat gewonnen wordt. Als door toepassing van compost de groei achterblijft of uitvalt optreedt, wegen de milieu- en financiële nadelen niet op tegen de milieuvoordelen. Voor compost is RHP bezig met een systeem van proces- en productcontrole, zodat op een plant- en mensveilige manier met compost gewerkt kan worden. Composteers die aan de RHP-eisen voldoen kunnen compost leveren onder het RHP-keurmerk. Deze grondstof mag dan met een dosering van 10-20% worden verwerkt in RHP-substraten.

geen negatief effect

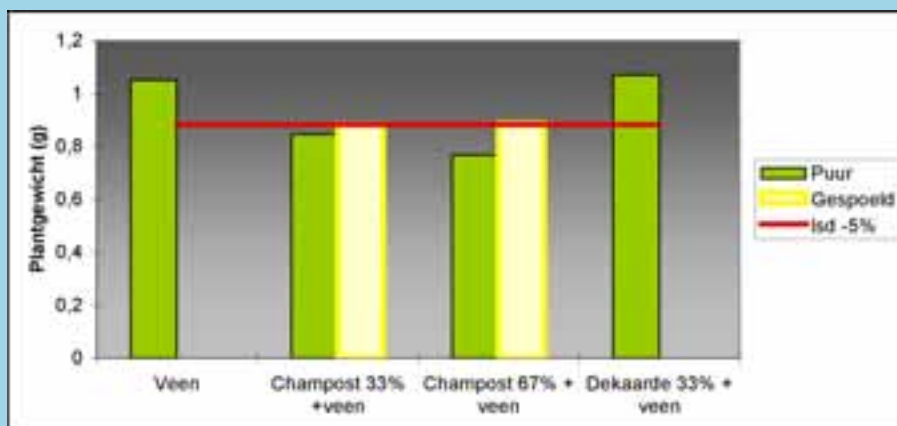
RHP-regeling

Breed palet aan compost

Er zijn verschillen soorten compost. In compost van GFT-afval kan van alles inzitten, omdat het bij huishoudens wordt ingezameld. De samenstelling is dus niet constant en verschilt per seizoen. Tevens heeft deze compostsoort een erg hoog

Effect van spoelen van compost

De groei van koolrabi op veen en op wel en niet gespoelde champost en dekaarde. De champost in de proef is een speciaal geproduceerde champost met een zeer laag zoutgehalte; met normale champost zou de groei veel slechter zijn. De resultaten beneden de rode lijn zijn significant geremd ten opzichte van veen (de referentie).

New Growing Media

aat vervangen?

Op termijn moet voor de Engelse markt een groot deel van het veensubstraat zijn vervangen. Daarbij is groencompost een alternatief, mits goed wordt gecomposteerd.

zoutgehalte. Een hoog zoutgehalte komt ook voor bij champost, een mengsel van stro, mest en dekaarde (veen) dat na de champignonenteelt gestoomd wordt.

groen- — Groencompost, dat gemaakt is van berm- compost maaisel, snoeihout, heide en/of natuurgras, heeft meer gecontroleerde afvalstromen en is dus beter toepasbaar in de tuinbouw. Hiervan is jaarlijks voldoende beschikbaar om de drie miljoen kuub veen per jaar grotendeels te vervangen.

Voordelen compost

ziekte- — Het gebruik van compost heeft in veel werend opzichten voordelen. Compost kan ook ziekteverwekkend zijn. Bepaalde plantenziekten, zoals Rhizoctonia en Phytophthora, hebben soms minder kans wanneer er bepaalde composten in het substraat zitten. Uitgebreid onderzoek hieromtrent is nog gaande. Minder middelengebruik tegen ziekten geeft een besparing in arbeid en in financieel opzicht. Ook levert het een beetje milieuwinst op.

De prijs van een afvalproduct kan lager zijn dan van veen en moet liever niet afhankelijk worden van allerlei stimuleringsubsidies van de overheid. Sowieso is er een lichte winst ten opzichte van producten die van ver weg komen.

Groencompost is het meest interessant om in de Nederlandse tuinbouw te gebruiken. De biomassa die als basis wordt gebruikt voor deze compostsoort, is echter ook het beste product om te verbranden voor groene-stroomopwekking. Het is dus de vraag of op termijn voldoende materiaal en tegen een betaalbare prijs beschikbaar komt.

Aandachtspunten

Over het algemeen is het zoutgehalte van compost hoog (vooral bij GFT en champost). Van deze compostsoorten is daarom maar een klein percentage in een substraat te gebruiken. Voor grotere percentages moet champost en compost eerst gewassen worden. De vraag is dan wat de effecten van dat wassen zijn. Bij een grotere afvalstroom is het milieutechnisch niet interessant. PPO doet nog dit jaar onderzoek naar het wassen van compost. Met de levenscyclusanalyse worden alle milieueffecten in kaart gebracht, zodat ze tegen elkaar afgewogen kunnen worden. Behalve het zoutgehalte is ook de stabiliteit van de compost van belang. Als substraat mogen niet teveel voedingselementen, zoals stikstof, vastgelegd worden. In een niet-stabiele compost kunnen ook

schadelijke stoffen zitten. Een goede compostering in een installatie met overal gelijke en voldoende hoge temperaturen, moet de garantie bieden dat schadelijke en ziekteverwekkende stoffen uit de compost zijn. Een keurmerk is hiervoor een garantie.

Daarnaast moet de kwaliteit van de compost goed zijn zodat de gewassen er goed op kunnen groeien. De kwaliteit heeft te maken met de (grond)stoffen die in de compost gaan.

De samenstelling van de compost is per seizoen verschillend. Bij een echte vraag vanuit de tuinbouw mag verwacht worden dat zowel de samenstelling als kwaliteit constant zijn. Het keurmerk kan hier ook een waarborg voor zijn.

— keurmerk geeft garantie

Samenvatting

Veen is voor een deel te vervangen door alternatieve grondstoffen. Wanneer de beperkingen van compost opgelost kunnen worden, is er geen bezwaar tegen het gebruik als substraat en komen juist de voordelen in beeld. Groencompost is voor de tuinbouw het meest interessant.